

Araştırma Görevlilerinin Eylem Kimlikleme Biçimleri*

Muhammed TURHAN**

Yusuf Celal EROL***

Özet: Bireyler, eylemlerini belirli amaçlar doğrultusunda yapmakta ve çeşitli kimlikler vererek tasarladıktan sonra harekete geçmektedirler. Bu araştırmada, araştırma görevlilerinin meslek hayatlarında yaptıkları eylemleri nasıl kimliklediklerini incelenmiştir. Araştırma görevlilerine 19 mesleki eylemi içeren bir anket formu verilmiş ve anket formunda yer alan eylemleri kimliklemeleri istenmiştir. En yüksek üst düzey kimliklenen eylemlerin, bilimsel toplantılara katılmak, yüksek lisans veya doktora dersi almak, tez veya seminer sunumlarında dinleyici olmak ve sınavlarda gözetmenlik yapmak eylemlerinin olması bu eylemlerin asli görev olarak görüldüğünü göstermektedir. Araştırma görevlileri akademik gelişimlerine de önem vermektedirler. En fazla alt düzey kimliklenen eylemler, fakülte, bölüm veya enstitünün verdiği idari işleri yapmak, sınav kâğıtlarını okumak ve notları girmek, ders ve sınav programı hazırlamak, sosyal etkinliklerde görev almak ve törenlerde görev almak eylemleridir. Araştırma görevlileri, bu eylemleri yerine getirirken güdülenmişlik seviyeleri istenilen düzeyde değildir. Araştırmada akademik eylemlerin yüksek oranda üst düzey kimliklendiği, bununla birlikte de idari eylemlerin alt düzey kimliklenme eğiliminde olduğu görülmüştür. Araştırma görevlileri, kendi görevleri olarak görmedikleri eylemleri alt düzey kimlikleme eğilimindedirler.

Anahtar Kelimeler: Araştırma görevlileri, Eylem, Eylem kimikleme.

Action Identification Styles of Research Assistants

Abstract: Individuals perform their actions in the direction of specific goals and act after giving them various identities. In this study, it was investigated how research assistants identify their actions they take in their professional lives. Research assistants were given a questionnaire containing 19 professional activities and they were asked to identify the actions in the questionnaire. The highest level of action identification is seen in the activities of participating in scientific meetings, taking master's or doctoral courses, listening to thesis or seminar presentations and supervising the examinations. This indicates that these actions are considered to be the main tasks. Research assistants attach importance to their academic development. The actions that are identified at the most low level are conducting administrative tasks given by the faculty, department or institute, marking exam papers and entering scores to the system, preparing course and exam program, taking part in social activities and ceremonies. Research assistants are not at the desired level of motivation when performing these actions. It has been seen in the research that academic actions are highly identified as high-level, and administrative actions tend to be low-level. Research assistants tend to identify activities as to be low-level that they do not see as their own tasks.

Key Words: Research assistant, Action, Action identification

*Bu makalenin bir kısmı 20-22 Mayıs 2015 tarihinde gerçekleştirilen 7. Uluslararası Eğitim Denetimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

***Arş. Gör., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, sorumlu yazar

1.Giriş

Bireyler doğumlarından ölümlerine kadar geçen süre içerisinde devamlı olarak hareket halindedirler. Gün içerisinde sürekli eylemlerde bulunmaktadır. Yaptıkları hareketleri de belli amaçlar doğrultusunda yapmaktadırlar. Düşüncelerinde tasarlamış oldukları eylemleri eyleme dökmektedirler. Aynı gibi görünen eylem farklı kişilerce ya da farklı zamanlarda veya farklı yerlerde, farklı şekillerde kimliklenebilir (Vallacher ve Wegner, 1987).

Vallacher ve Wegner (1985), insanın yaptıkları hareketleri “*Eylem Kimlikleme Kuramı*” adını verdikleri kuramlarında eylem akışı olarak isimlendirmişlerdir. Buna göre, insanlara süregiden yaşantılarının bir anında yaptıkları eylemlerinde, “Ne yapıyorsun?” sorusu sorulduğu zaman, kısa bir süre içerisinde kendi eylemlerini açıklayan bir cevap verebilirler ve insanlar bu şekilde kendi yaptıkları eylemleri kimliklemiş olurlar. Eylem kimlikleme, eylemi betimleyen olası kimlikler arasından o ana ve kişinin duygu ve düşüncesine uygun olanın tercih edilmesidir. Başka bir tanıma göre ise, eylem kimlikleme, gerçekleştirdiği eylemin zorluk derecesine bağlı olarak bireylerin eylemleri üzerine yaptıkları yakınsak tahmindir (Wan ve Agrawal, 2011).

Kişinin eylemlerinin gözlemlenmesi, kişinin ne yapmak istediğini anlamaya her zaman yardımcı olmayabilir. Kişinin ne yapmak istediğinin anlaşılabilmesi için eylemin amacının ne olduğunun ve kişinin duygu ve düşüncelerinin bilinmesi gerekmektedir. Eylem kimlikleme, insanın duygu ve düşünceleri ile davranışları arasında köprü görevini üstlenmektedir (Vallacher ve Wegner, 1985). Eylem kimlikleme eylemin arkasında yatan amacın açıklanmasıdır (Öğülmüş, 1991). Diğer bir deyişle, insanların yaptıkları işi algılama tarzları ile işi yapma sürecindeki davranışları arasında bir ilişki vardır.

Eylem kimlikleme teorisi, insanların kendi eylemlerini nasıl kimlikledikleri ve bu kimlikleme biçiminin davranışlarına etkisiyle ilgilidir. Yani, eylem kimlikleme, insanların rutin eylemlerini nasıl hayal ettiklerini tanımlayan, anlamlandıran, Vallacher ve Wegner'in literatüre kazandırdığı psikolojik bir çerçevedir. Bu teoriye göre, eylemler alt düzey

kimlikleme ve üst düzey kimlikleme olmak üzere iki kimlik düzeyine sahiptirler. Alt düzey kimlikler, basit olacak şekilde eylemin nasıl yapıldığını ve eylemi yapan kişinin beden hareketlerini içerirken; üst düzey kimlikler karmaşıktır ve eylemi yapanın niyetini ve eylemin sonuçlarını içerir (Uçar, 2016). Bir eylemi alt düzey kimlikleyen birisi o eylemi önemsiz görmekte, üst düzey kimlikleyen birisi ise önemli olarak değerlendirmektedir. Eylem kimlikleme ile duygular arasında da bir ilişki bulunmaktadır (Uçar ve Aliyev, 2017). Bireylerin davranışlarını kimlikleme biçimleri ve bireylerin davranışlarını değerlendirme biçimleri kişinin benlik algısını etkilemektedir. Eylemleri üst düzey kimlikleme, bireylerin uyumluluğunu arttırmaktadır (Uçar, 2016).

Eylem kimlikleme teorisi, insanların düşünceleriyle yaptıkları şeyler arasında nasıl bir ilişki bulunduğunu açıklayan üç prensipli bir sistemdir. Bu ilkeler aşağıda sıralanmıştır (Vallacher ve Wegner, 1987);

- “**Eylem, baskın kimliğe göre sürdürülür.**” Bu ilkede sözü geçen “*baskın kimlik*”ten kasıt, işi gerçekleştirecek kişinin eylemle ilgili *aklına gelen ilk bilgisi* ışığında dile getirdiği kimliktir.
- İşle ilgili deneyimi, bilgisi, yeterlilikleri olan bireyler, teorinin **ikinci ilkesine** göre **üst düzey kimliklemeyi** tercih ederler. Örneğin, tost yapma konusunda *deneyimli* birine tost hazırlarken ne yaptığı sorulursa alacağımız cevap “*kahvaltı hazırlamak*” olabilir.
- Aynı soru başlangıçta işi kolay olarak gören, ilk kez tost yapan ya da *deneyimsiz* birine eylem akışı sırasında sorulsa muhtemelen *detaylara yoğunlaştığından* düşük düzey bir cevap verecektir. Bu da ayrıca teorinin **üçüncü prensibi** olan “**Eylemi sürdürmede güçlükler yaşanmaya başlanırsa başlangıçta tercih edilen düzey yerini bir alt düzeye bırakır.**” ilkesini doğrulamaktadır.

Eylem kimlikleme teorisi, düşüncelerimizle yaptıklarımız arasındaki ilişkiyi incelediğinden, kişiyle ya da kişinin gerçekleştirdiği eylemlerle ilgili aklımızda soru işareti bırakan noktaları aydınlayabilir (Turhan ve Şengür, 2015). İnsanlar günlük hayatlarında birçok eylem gerçekleştirirler. Bazıları istenilerek bazılarını da istenmeden yapılan bu eylemlerin sonuçları, insan hayatını etkilemektedir. Eylemler gerçekleştirilmeden önce düşüncede

tasarlanır. Düşüncelerde tasarlanan eylemler her zaman gerçekleştirilmese de, gerçekleştirilen eylemler bir amaca yöneliktir. Bu amaç kişinin isteğine, ruh haline, tasarımına göre değişebilir. Burada, öğrencinin ders çalışma eylemi, örnek olarak verilebilir. Öğrenciler ders çalışma eylemini farklı şekillerde kimlikleyebilirler. Ders çalışmayı bir angarya olarak görüp, derslerini geçmek için çalıştıklarını da söyleyebilirler (alt düzey kimlik) veya kişisel gelişimleri için ders çalıştıklarını da (üst düzey kimlik) ifade edebilirler. Ayrıca, statüsü yüksek bir meslek sahibi olmak için çalıştıklarını da dile getirebilirler. Bu söylediklerinin her bir kendi eylemlerini nasıl kimliklediklerini göstermektedir. Farklı kişilerin aynı eylemleri gibi görünse de, eylemin kimlikleniş şekli, eylemi yapanın düşüncelerine göre değişebilmektedir.

Bu bağlamda eğitim-öğretim hizmetlerine yardım etmek ve bilimsel çalışmalar yapmak gibi önemli roller üstlenmiş araştırma görevlilerinin, yaptıkları işleri nasıl algıladıklarını bilmek de, araştırma görevlilerinin meslekleri ve meslekleriyle ilgili eylemleri hakkında ne düşündüklerini anlamamıza yardımcı olabilir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na göre araştırma görevlileri yükseköğretim kurumlarında yapılan araştırma, inceleme ve deneylerde yardımcı olan ve yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapan öğretim yardımcılardır (YÖK, 1981). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere araştırma görevlilerinin mesleki eylemlerinin neler olduğu çok açık değildir. Yetkili organlarca verilen ilgili diğer görevleri yapmak ifadesi geniş kapsamlı bir ifade olup bir netlik içermemektedir. Bu araştırmada da, bu belirsizliğin araştırma görevlilerinin meslek yaşamları esnasında yaptıkları eylemlerin kimliklenmesinde etkili olabileceği varsayılmıştır.

Araştırma görevlileri, meslek yaşantıları boyunca meslekleriyle ilgili eylemler yapmaktadırlar. Araştırma görevlilerinin yaptıkları eylemler benzer olsa da, yukarıda değindiğimiz eylem kimlikleme kuramına göre, aynı gibi görünen eylemler farklı kişilerce farklı şekillerde kimliklenebilmektedir.

Bir araştırma görevlisi için;

- ***Sınavlarda gözetmenlik yapmak*** sınavların sağlıklı yapılmasına ve güvenilir olmasına yardım mı etmektir yoksa sınav salonunda sınav süresince beklemek midir?

- *Yıl içinde gerçekleştirilen törenlerde görev almak* öğrencilerin coşkusuna ortak olmak ve onlar için anlamlı olan bu günü paylaşmak mıdır ya da sadece tören alanında görünmek olarak mı etiketlenmektedir?
- *Başka bir öğretim üyesinin yerine derslere girmek*, öğretim üyelerine yardımcı olmak ve öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlamak mı olarak düşünülmektedirler veya derslerin boş geçmesine engel olmak ve öğrencileri oyalamak olarak mı hissetmektedirler?

Araştırma görevlilerinin eylemlerini alt düzeyde ya da üst düzeyde kimliklemelerinin yaptıkları işleri ne amaçla yaptıklarını öğrenmeye yardımcı olabilir. Araştırma görevlilerinin yaptıkları eylemleri kimlikleme tarzları, onların iş doyumunu, motivasyon, stres, performans, örgütsel bağlılık gibi birçok bireysel ve örgütsel davranışları üzerinde de etkili olabilir. Ancak, eylem kimlikleme konusunda yapılan araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Bu nedenle, bu araştırmada araştırma görevlilerinin meslekleriyle ilgili eylemlerini nasıl kimliklediklerini belirlemek amaçlanmıştır.

1. Yöntem

Araştırmada nicel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırma, bir grubun belirli özelliklerini belirlemek ve var olan durumu olduğu gibi ortaya koymak (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014) amaçlandığından tarama modelinde ve betimsel niteliktedir. Araştırmaya katılan araştırma görevlilerine, meslekleriyle ilgili 19 eylemin ve bu eylemlere ait alt ve üst düzey kimlikleme biçimlerinin bulunduğu anket formu verilmiştir. Anket formunda, araştırma görevlilerinin en sık yaptıkları mesleki eylemler bulunmaktadır. Araştırma görevlilerinden yaptıkları eylemleri kimliklemeleri istenmiştir. Araştırma görevlilerinden elde edilen verilerin yüzde ve frekansları hesaplanarak, eylemlerin hangi oranda üst düzey veya alt düzey olarak kimliklendikleri tespit edilmiştir.

1.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Fırat Üniversitesi'nde 2014-2015 öğretim yılında görev yapan araştırma görevlileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında geliştirilen anket, 2014-2015 öğretim yılında Fırat Üniversitesinde görev yapan 52 araştırma görevlisine dağıtılmış,

dağıtılan anketlerden 40 tanesi geri dönmüştür. Anketlerin geri dönüş oranı % 77'dir. Tablo 1'de çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 1. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler

Cinsiyet	f	%
Erkek	24	60,0
Kadın	16	40,0
Toplam	40	100,0

1.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, konu ile ilgili daha önce yapılan araştırmalardan (Vallacher ve Wegner, 1985 ve 1987; Öğülmüş, 1991) yararlanılarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Araştırma Görevlilerinin Eylem Kimliklerini Belirleme Formu (AGEKBF) kullanılmıştır. Araştırma görevlilerinin meslekleriyle ilgili yaptıkları işleri tespit etmek amacıyla öğretim üyelerinin ve araştırma görevlilerinin görüşüne başvurulmuş ve madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzu esas alınarak araştırma görevlilerinin yapmakta olduğu 19 mesleki görev ve bu görevlere ilişkin muhtemel alt ve üst düzey kimlikleme biçimleri tespit edilmiştir. Araştırma görevlilerinin mesleki eylemlerinin alt ve üst kimliklerinin belirlenmesi aşamasında da uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu mesleki görevler şunlardır:

1. Lisansüstü (yüksek lisans / doktora) dersi almak,
2. Yüksek lisans / doktora yapmak,
3. Yüksek lisans / doktora tezi yazmak,
4. Bilimsel bir makale yazmak,
5. Bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, vb.) katılmak,
6. Bilimsel araştırma yapmak,
7. Yabancı Dil (İngilizce, vb.) öğrenmek,
8. Tez veya seminer sunumlarına dinleyici olarak katılmak,
9. Üniversite, Fakülte veya Bölümün düzenlediği sempozyum veya kongrelerde görev almak,
10. Sınavlarda gözetmenlik yapmak,

11. Sınav kâğıtlarını okumak ve sınav notlarını girmek,
12. Fakültenin veya bölümün ders ve sınav programını hazırlamak,
13. Başka bir öğretim üyesinin yerine derse girmek,
14. Törenlerde (Mezuniyet Töreni, vb.) görev almak,
15. Öğrenci danışmanlığı yapmak,
16. Danışmanına yardım etmek,
17. Fakültenin sosyal etkinliklerinde (Fakülte takımını çalıştırmak, vb.) görev almak,
18. Fakülte, bölüm veya enstitünün verdiği idari işleri (Bologna süreci takibi, Ders tanımlarının girilmesi, vb.) yapmak ve
19. Bölüm veya anabilim dalındaki bir öğretim üyesine yardım etmektir.

Verilerin analizinde, araştırma görevlilerinin yaptıkları görevlerin üst veya alt düzey olarak kimliklenme biçimlerinin frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve araştırma bulguları elde edilmiştir.

2. Bulgular

Anket formunda yer alan araştırma görevlilerinin mesleki eylemleri akademik eylemler, öğretimle hizmetleri ile ilgili eylemler ve diğer mesleki eylemler olmak üzere 3'e ayrılmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Tablo 2'de araştırma görevlilerinin akademik eylemlerini kimlikleyiş biçimlerine ilişkin yüzde ve frekans değerleri yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırma Görevlilerinin Akademik Mesleki Eylemlerini Kimlikleyiş Biçimleri

EYLEMLER	Üst Düzey		Alt Düzey	
	f	%	f	%
1. Lisansüstü (yüksek lisans / doktora) dersi almak				
Üst düzey kimlik: Alanında kendini geliştirmek ve akademik geleceğine hazırlanmak	39	97.5	1	2.5
Alt düzey kimlik: Ders dönemini biran önce bitirmek				
2. Yüksek lisans / doktora yapmak				
Üst düzey kimlik: Öğretim üyeliğine ve akademik yaşama hazırlanmak	36	90	4	10
Alt düzey kimlik: Lisansüstü eğitimin gereklerini yerine getirmek				

<u>3. Yüksek lisans / doktora tezi yazmak</u>				
Üst düzey kimlik: Bilimsel bir konu üzerinde derinlemesine çalışmak ve yeni bilgiler üretmek	38	95	2	5
Alt düzey kimlik: Lisansüstü eğitimi bitirmeyi sağlayacak yazıyı bilgisayarda yazmak				
<hr/>				
<u>4. Bilimsel bir makale yazmak</u>				
Üst: Bilime katkı yaparak ülkenin bilimsel ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışmak	36	90	4	10
Alt düzey kimlik: Akademik yükselme için bir zorunluluğu yerine getirmek				
<hr/>				
<u>5. Bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum, vb.) katılmak</u>				
Üst düzey kimlik: Bilimsel anlamda kendini geliştirmek ve bilim insanlarıyla tanışmak	40	100	0	0
Alt düzey kimlik: Hazırladığın bir metni başkalarına sunmak				
<hr/>				
<u>6. Bilimsel araştırma yapmak</u>				
Üst düzey kimlik: Bilimsel bir konuda çalışarak yeni bilgiler üretmek	38	95	2	5
Alt düzey kimlik: Veri toplayıp analiz ederek araştırma raporunu yazmak				
<hr/>				
<u>7. Yabancı Dil (İngilizce, vb.) öğrenmek</u>				
Üst düzey kimlik: Yabancı dilde yazılan bilimsel çalışmaları anlayabilmek, yabancı bilim insanlarıyla iletişim kurabilmek				
Alt düzey kimlik: Akademik hayatta statü kazanmak için lazım olan dil puanını almak	30	75	10	25
<hr/>				
<u>8. Tez veya seminer sunumlarına dinleyici olarak katılmak</u>				
Üst düzey kimlik: Bilimsel olarak kendini geliştirmek	38	95	2	5
Alt düzey kimlik: Salonda oturup konuşmacıyı dinlemek				
<hr/>				
<u>9. Üniversite, Fakülte veya Bölümün düzenlediği sempozyum veya kongrelerde görev almak</u>				
Üst düzey kimlik: Üniversitenin akademik gelişimine ve tanıtımına katkı sağlamak				
Alt düzey kimlik: Sempozyum veya toplantılardaki organizasyonel işleri yapmak	32	80	8	20

Araştırma görevlileri, yüksek lisans/doktora yapmak (% 90), yüksek lisans/doktora dersi almak (% 97.5), yüksek lisans / doktora tezi yazmak (% 95), bilimsel bir makale yazmak (% 90), bilimsel toplantılara katılmak (% 100) ve bilimsel araştırma yapmak (% 95) eylemlerini büyük bir oranda üst düzey kimliklemişlerdir. Araştırma görevlilerinin bilimsel bir makale yazmak, bilimsel toplantılara katılıp bilimsel araştırmalar yapmak gibi akademik

eylemleri üst düzey kimliklemesi, teorinin ikinci ilkesi olan “*işle ilgili deneyimi, bilgisi, yeterlilikleri olan bireyler üst düzey kimliklemeyi tercih ederler*” (Vallacher ve Wegner, 1987) ilkesine uygundur. Araştırma görevlileri bu eylemlerde kendilerini bilgili, deneyimli ve yeterli hissettikleri için üst düzey kimliklemiş olabilirler.

Diğer bir akademik mesleki eylem olan tez veya seminer sunumlarına katılmak araştırma görevlilerince % 95 oranında üst düzey kimliklenmiştir. Bu eylemin üst düzey kimliklenmesi katılımcıların gelişime açık olduklarını ve kendi gelişimlerine büyük önem verdiklerini ifade etmektedir. Üniversite, fakülte veya bölümün düzenlediği sempozyum veya kongrelerde görev almak ve bölüm veya anabilim dalındaki bir öğretim üyesine yardım etmek eylemleri % 80 oranında üst düzey kimliklenmiştir. Araştırma görevlilerinin üniversitelerinin tanıtımına önem verdiği ve bilimsel faaliyetlere içtenlikle katıldığı söylenebilir.

Yabancı dil öğrenmek yüksek oranda (% 75) üst düzey kimliklenmiştir. Araştırma görevlilerinin büyük kısmı yabancı dili yabancı dilde yazılan bilimsel çalışmaları anlayabilmek ve yabancı bilim insanlarıyla iletişim kurabilmek için öğrenmeye çalıştıklarını ifade etmektedirler. Bununla birlikte % 25 oranında katılımcı alt düzey olan akademik statü için gerekli olan dil puanını almak kimliğini tercih etmiştir. Yabancı dilin akademik kariyer için bir zorunluluk olması ve bir baraj puanının geçilmesinin gerekliliği % 25 oranında katılımcının gerekli olan dil puanını almak için yabancı dil öğrenmeye çalışmasının nedeni olarak belirtilebilir.

Araştırma görevlilerine verilen anket formunda öğretim ile ilgili mesleki eylemler de bulunmaktadır. Araştırma görevlilerinin öğretim ile ilgili mesleki eylemlerini kimlikleme biçimleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırma Görevlilerinin Öğretim Hizmetleri İle İlgili Eylemlerini Kimlikleme Biçimleri

EYLEMLER	Üst Düzey		Alt Düzey	
	f	%	f	%
1. Sınavlarda gözetmenlik yapmak				
Üst düzey kimlik: Sınavların sağlıklı yapılmasına ve güvenilir olmasına yardım etmek	38	95	2	5
Alt düzey kimlik: Sınav salonunda sınav süresince beklemek				

13. Sınav kâğıtlarını okumak ve sınav notlarını girmek				
Üst düzey kimlik: Öğrencilerin değerlendirilmesine katkı sağlamak	15	37.5	25	62.5
Alt düzey kimlik: Öğrencilerin kâğıtlarını cevap anahtarına göre değerlendirmek				
<hr/>				
14. Fakültenin veya bölümün ders ve sınav programını hazırlamak				
Üst düzey kimlik: Ders ve sınavların kusursuz işlemesi için çalışmak	17	42.5	23	57.5
Alt düzey kimlik: Dersleri ve sınavları çakışmayacak şekilde gün ve saatlere yerleştirmek				
<hr/>				
5. Başka bir öğretim üyesinin yerine derse girmek				
Üst düzey kimlik: Öğretim üyelerine yardımcı olmak ve öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlamak	24	60	16	40
Alt düzey kimlik: Dersin boş geçmesine engel olmak ve öğrencileri oyalamak				

Araştırma görevlileri, sınavlarda gözetmenlik yapmak (% 95) eylemini büyük bir oranla üst düzey kimliklemişlerdir. Sınavlarda gözetmenlik yapmayı kendi görevleri içerisinde saydıkları ifade edilebilir. Başka bir öğretim üyesinin yerine derse girmeyi ise 24 katılımcı üst düzey (% 60), 16 katılımcı alt düzey (% 40) kimliklemişlerdir. Sınav kâğıtlarını okuyup notları sisteme işlemek (% 62.5), fakültenin veya bölümün ders veya sınav programını hazırlamak (% 57.5) eylemleri büyük oranda alt düzey kimliklenmiştir. Tablo 4, araştırma görevlilerinin diğer mesleki eylemlerini kimlikleme biçimlerini içermektedir.

Tablo 4. Araştırma Görevlilerinin Diğer Mesleki Eylemlerini Kimlikleme Biçimleri

EYLEMLER	Üst Düzey		Alt Düzey	
	f	%	f	%
6. Törenlerde (Mezuniyet Töreni, vb.) görev almak				
Üst düzey kimlik: Öğrencilerin coşkusuna ortak olmak ve onlar için anlamlı olan bu günü paylaşmak	19	47.5	21	52.5
Alt düzey kimlik: Tören süresince tören alanında görünmek				
<hr/>				
9. Öğrenci danışmanlığı yapmak				
Üst düzey kimlik: Öğrencilere yardımcı olarak onların öğrenim hayatını kolaylaştırmak	29	72.5	11	27.5
Alt düzey kimlik: Öğrencilerin rutin işlerini yerine getirmek				

12. <u>Danışmanına yardım etmek</u>				
Üst düzey kimlik: Danışmanın hayatını kolaylaştırarak bilime daha fazla zaman ayırmasına yardımcı olmak	30	75	10	25
Alt düzey kimlik: Danışmanın gözünden düşmemek için verilen işleri yapmak				
15. Fakültenin sosyal etkinliklerinde (Fakülte takımını çalıştırmak, vb.) görev almak				
Üst düzey kimlik: Öğrencilerin sosyal aktivitelerini yönetmek ve fakültenin tanıtımına katkı sağlamak	17	42.5	23	57.5
Alt düzey kimlik: Dekanlığın verdiği görevi yapmak				
16. Fakülte, bölüm veya enstitünün verdiği idari işleri (Bologna süreci takibi, Ders tanımlarının girilmesi, vb.) yapmak				
Üst düzey kimlik: Fakülte, bölüm ve enstitünün idari işlerine katkı sağlamak	11	27.5	29	72.5
Alt düzey kimlik: İdari yükümlülüklerini yerine getirmek				
19. Bölüm veya anabilim dalındaki bir öğretim üyesine yardım etmek				
Üst düzey kimlik: Öğretim üyesinin hayatını kolaylaştırarak bilime daha fazla zaman ayırmasına yardımcı olmak	32	80	8	20
Alt düzey kimlik: Öğretim üyesinin gözünden düşmemek için verilen işleri yapmak				

Tablo 4 incelendiğinde, öğrenci danışmanlığı yapmak eyleminde alt düzey kimlikleme eğilimi (% 27.5) olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca, üniversitede düzenlenen törenlerde görev alma (%52.5 alt düzey) ve fakültenin sosyal etkinliklerinde görev alma (% 57.5 alt düzey) eylemlerinin araştırma görevlilerince yüksek oranda alt düzeyde kimliklendiği belirlenmiştir. Öğrenci danışmanlığı yapma, törenlerde ve sosyal etkinliklerde görev alma eylemlerinin alt düzey kimliklenme oranlarının yüksek olması, araştırma görevlilerinin, bu eylemlerin kendi meslekleriyle ilgisini tam olarak kuramamalarından kaynaklanabilir.

Fakülte, bölüm veya enstitünün verdiği idari işleri (bologna süreci, ders tanımlarının girilmesi vb.) yapmak (% 72.5) eylemleri büyük oranda alt düzey kimliklenmiştir. Bu mesleki eylem araştırma görevlilerince alt düzey kimlikleme oranı en yüksek mesleki eylem olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, araştırma görevlilerinin fakülte, bölüm veya enstitünün idari işlerinin uzak hedeflerini ve akademik ve öğretim süreci içindeki yeri konusunda eylem belirsizliği (Vallacher ve Wegner, 1985) yaşamalarından kaynaklanabilir.

3. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada araştırma görevlilerinin meslek hayatları esnasında yaptıkları eylemleri nasıl kimlikledikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Üst düzey kimlikleme oranı yüksek olan eylemlerin bilimsel toplantılara katılmak, yüksek lisans veya doktora dersi almak, tez veya seminer sunumlarında dinleyici olmak ve sınavlarda gözetmenlik yapmak eylemlerinin olması bu eylemlerin asli görev olarak görülmesinden kaynaklanabilir. Diğer bir ifadeyle, araştırma görevlileri akademik mesleki eylemleri üst düzey kimliklemişlerdir. Araştırma görevlileri, akademik mesleki eylemlerini kendilerinin asıl mesleki faaliyetleri olduğunu düşünmektedirler.

Bu noktadan hareketle, araştırma görevlilerinin, bilimsel toplantılara katılmak, lisansüstü ders almak, tez ve seminer sunumlarına katılmak ve gözetmenlik yapmak gibi eylemlerin akademik yaşamdaki yerini ve mesleki gelişimlerine katkısını önemsedikleri sonucuna ulaşılabilir. Araştırma görevlileri, kendilerini akademisyen olarak algıladıkları için akademik kariyerlerini önemsemekte ve akademik eylemlere daha fazla önem vermektedirler. Ayrıca, mesleklerinin parçası olduğunu düşündükleri eylemleri de önemli görerek üst düzey kimliklemektedirler. Gülmez ve Özteke Kozan (2017), araştırma görevlilerinin asıl görevlerinin bilimsel araştırma yapmak ve bilimsel seminer ve kongrelere katılmak olması gerektiğini ifade etmektedirler.

En fazla alt düzey kimliklenen eylemlerin fakülte, bölüm veya enstitünün verdiği idari işleri yapmak, sınav kağıtlarını okumak ve notları girmek, ders ve sınav programı hazırlamak, sosyal etkinliklerde görev almak ve törenlerde görev almak gibi eylemler olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, akademik eylemlerin araştırma görevlileri tarafından yüksek oranda üst düzey kimliklendiği, bununla birlikte idari eylemlerin alt düzey kimliklenme eğiliminde olduğu görülmüştür. Araştırma görevlilerinin, kendi görev tanımlarıyla ilişkisini tam olarak kuramadıkları ve kendilerinin ve kurumlarının uzak hedeflerine yapacağı katkıları belirsiz olarak algıladıkları eylemleri alt düzeyde kimlikledikleri söylenebilir. Araştırma

görevlilerinin idari eylemleri önemli oranda alt düzey olarak kimliklemeleri, bazı eylemlerin mesleki gelişimlerine anlamlı katkı sunmadığını ve görev tanımlarına tam olarak uymadığını değerlendirmelerinden kaynaklanabilir.

Araştırma görevlilerinin görev tanımlarının yeterince açık ve sınırının net olmaması, araştırma görevlilerinin mesleklerinde yaptıkları eylemlerin bir kısmını kendi görevleri olmadıklarını düşünmelerine rağmen yapmak zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Bu durumun, yapmak zorunda kalınan eylemlerin alt düzey kimliklenmesine sebep olmakta olduğu ileri sürülebilir. Korkut, Yalçınkaya ve Muştan (1999) , yaptıkları çalışmada araştırma görevlilerinin büyük çoğunluğunu araştırma görevliliğini kendilerini akademik alanda geliştirmek, akademik kariyer yapmaya hazırlanmak, araştırma yapmak ve bilime katkıda bulunmak için tercih ettiğini tespit etmişlerdir. Bu tespit yapılan bu çalışmayla da desteklenmektedir. Ayrıca görev, yetki ve sorumlulukların açık olmayışının kargaşaya sebep olduğu belirtilmektedir (Korkut, Yalçınkaya ve Muştan, 1999). Bu durum, çalışmada araştırma görevlilerinin kendi görevleri olarak görmedikleri eylemleri alt düzey kimlikleme eğiliminde olmalarını destekler niteliktedir. Anıl, Ertuna ve Uysal (2015), araştırma görevlilerinin en önemli sorunlarının ekonomik sorunlar ilk başta olmak üzere yıldırma, idarenin yüklediği yoğun idari işler, kadro güvencesizliği ve akademik olmayan işlere yönlendirme olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma görevlilerinin iş tanımlarının belirgin olmaması, yöneticilerin keyfi uygulamalarına sebep olabilmekte ve yüksek psikoşiddet riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; araştırma görevlileri, kendilerini akademik personel olarak gördükleri için idari yönü ağır basan işleri alt düzey kimlikledikleri söylenebilir. Araştırma görevlilerinin görev tanımlarının net bir şekilde yapılması, yasa ve yönetmeliklere göre yapmaları gereken işleri net ifadeler ışığında bilmeleri, araştırma görevlilerinin eylemlerine yükledikleri anlamlar üzerinde etkili olabilir.

Araştırma görevlileri, geleceğin öğretim üyeleridir. Araştırma görevlileri, araştırma görevlisi olduğu süreçte kendilerini akademik anlamda geliştirmeleri, öğretim üyesi olmaya hazırlanmaları beklenmektedir. Araştırma görevlileri de, kendilerini akademisyen olarak görmekte ve yetişme sürecince akademik işlere yoğunlaşmanın daha önemli olduğunu akademik eylemlerini üst düzey kimlikleyerek göstermektedirler. Araştırma görevliliğinden

istenilen verimin alınabilmesi için, araştırma görevlilerini mesleki görevleri olarak görmedikleri işlerle uğraştırmaktan çok, araştırma görevlilerinin akademik işlere yoğunlaşmasının sağlanması gerekmektedir.

Eylem kimlikleme konusunda gerek ulusal ve gerekse uluslararası alanyazında yapılan araştırmaların, bu kavramın ve ilişkili olduğu değişkenlerin derinlemesine anlaşılması için yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, bu araştırma, eylem kimlikleme ile ilgili yapılacak nicel ve nitel çalışmalar açısından ancak bir başlangıç olabilir. Dolayısıyla, bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır. Bu araştırma, Fırat Üniversitesinde görev yapan 40 araştırma görevlisi ile sınırlıdır. Örneklem genişletilerek daha detaylı çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır. Üniversitelerde veya diğer eğitim kurumlarında görev yapan farklı konumlardaki personel üzerinde de benzer çalışmalar yürütülebilir. Ayrıca, eylem kimlikleme biçimlerinin iş doyumu, örgütsel bağlılık, örgütsel vatandaşlık, vb. çeşitli bireysel ve örgütsel değişkenler ile ilişkisi incelenebilir.

4. Kaynaklar

- Anıl, D., Ertuna, L. ve Uysal, İ. (2015). Türkiye'deki Araştırma Görevlilerinin Mesleki Sorunlarının İkili Karşılaştırma Yoluyla Ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 6(2), 279-292.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., E., Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gulmez, D. & Ozteke Kozan, H. I. (2017). A Study of Research Assistants' Perceptions about Academic Adviser and Academic Life through Metaphors. *Journal of Education and Practice*, 8(7), 96-106.
- Korkut, H., Yalçinkaya, M. ve Muştan, T. (1999). Araştırma Görevlilerinin Sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(17), 19-36.
- Öğülmüş, S. (1991). *Eylem Kimlikleme Düzeyine Yaş, Cimsiyet, Sosyoekonomik Düzey ve Okul Türünün Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Turhan, M. ve Şengür, D. (2015). Öğretmenlerin Eylem Kimlikleme Tarzları İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki. *10. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi'nde sunulmuş bildiri (s. 296-297)*. Gaziantep: Pegem Akademi.
- Uçar, M. E. (2016). Lise Öğrencilerinde Kişilik, Benlik Kurguları, Duygu Gereksinimi ve Eylem Kimlikleme Arasındaki İlişkiler. *Turkish Journal of Education*, 5(4), 193-207.
- Uçar, M. E. ve Aliyev, R. (2017). Lise Öğrencilerinde Etkileşim Algısı Eylem Kimlikleme ve Duygu İhtiyacı Arasındaki İlişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 55-73.
- Vallacher, R., R. & Wegner, D., M. (1985). *A Theory of Action Identification*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Vallacher, R., R. & Wegner, D., M. (1987). What Do People Think They're Doing? Action Identification and Human Behavior. *Psychological Review*, 94(1), 3-15.
- Vallacher, R., R., Wegner, D., M., & Somoza, M., P. (1989). That's Easy for You to Say: Action Identification and Speech Fluency. *Journal of Personal and Social Psychology*, 56(2), 199-208.
- Wan, E. W. & Agrawal, N. (2011). Carryover Effects of Self-Control on Decision Making: A Construal-Level Perspective. *Journal of Consumer Research*, 38(1), 199–214.
- Yaman, E. (2010). Psikoşiddete (Mobbinge) Maruz Kalan Öğretim Elemanlarının Örgüt Kültürüne Ve İklimine İlişkin Algıları. *Kuram Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(1), 449-578.
- YÖK (1981). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu.

Extended abstract

Introduction

Individuals do their actions with a purpose after they have designed the actions in their minds. Vallacher and Wegner (1985) refer to the movements that people make as a stream of action in their theory of "Action-Identification Theory." Action identification is the selection of possible identities that characterize the moment and the person's feelings and thoughts. Action

identification is the disclosure of the purpose behind the action (Öğülmüş, 1991). According to this theory, actions have two levels of identity: lower level identification and higher level identification. Someone who identifies an action at a lower level sees that action as unimportant, while a person who identifies a higher level considers it important. In this context, knowing how researcher assistants perceive what they are doing can help them understand what the research assistants think about their professions and their actions in relation to their profession. The way researcher assistants identify their actions can help to learn what they are doing for their work. For this reason, it was aimed in this research to determine how research assistants identified their actions with respect to their profession.

Method

Quantitative research approach, survey model and descriptive nature was used in the research. Questionnaires were given to research assistants participating in the research, 19 actions related to their profession, and the lower and upper level identification forms of these activities. Research assistants who participated in the survey were given a questionnaire that included 19 actions related to their profession. Research assistants were asked to identify these actions as low or high level. The percentages and frequencies of the data from the research assistants were calculated to determine where the actions were identified as higher or lower level. The working group of the research is 40 research assistants working at Fırat University in 2014-2015 academic year. As a data collection tool, Behavioral Identification of Research Assistants Form, which was developed by researchers with the help of using previous researches on the subject (Vallacher and Wegner, 1985 and 1987; Öğülmüş, 1991) was used.

Findings

Research assistants have identified the activities of making masters / doctorates (90%), getting master's / doctoral courses (97.5%) and writing master's thesis (95%) in higher level in a great deal of seniority. Writing a scientific article (90%), participating in a scientific conference (100%), doing scientific research (95%) are largely higher identified professional activities. Research assistants may have identified themselves as higher in these actions because they feel knowledgeable, experienced, and competent. Participation in thesis or seminar presentations, which is another academic professional activity, has been identified as

higher level (95%) by the research assistants. academic professional activities have been identified at the highest level by the participants.

However, it can be said that observing in the examinations counts in their own duties. The actions of entering the course in place of another faculty member, grading the exam papers, processing the notes in the system, preparing the course or exam program are largely lower identified. It can be thought that participants see these actions as chore.

Actions like student counseling, having a duty in ceremonies and social activities in the faculty were identified at the lower level. Administrative work (bologna process, entry of course descriptions, etc.) given by a faculty, department or institute is the action that is the lowest level identified action. It can be argued that research assistants regard this action as a chore and they think it is a professional action that should be fulfilled by the teaching staff.

Conclusion, Discussion and Proposals

It has been seen in the research that academic actions are highly identified as high-level, and administrative actions tend to be identified as low-level. Research staff tend to identify activities that they do not see as their own tasks at low-level. The lack of clarity of authority, responsibility and responsibilities of research assistants is causing confusion (Korkut, Yalçinkaya and Muştan, 1999). Actions that are forced to do are identified at the lower level. The lack of clarity of job descriptions of research assistants may lead to arbitrary implementations of managers and they face the risk of high psychosocial risk (Yaman, 2010). Task descriptions of research assistants should be made using clear and clear statements (Yaman, 2010). Clearly defining the job descriptions of research assistants and knowing the work they need to do according to the laws and regulations can increase the professional motivation of research assistants. Research assistants should be rescued from the jobs they see as chore and the uncertainties in their minds should be resolved.